

"Let's Eid" og andre uroligheder: Debatten om Eid ul-Fitr og Eid al-Adha i Danmark i 2012

Kirstine Sinclair

Den 26. oktober 2012 fejrede mange danske muslimer helligdagen Eid ul-Adha, som er en markering af at Ibrahims i tillid til Allah var parat til at ofre sin søn Ishmael for ham. Eid ul-Adha følger Eid ul-Fitr, som i år faldt den 18. august. Men hvad er Eid? Hvorfor skriver danske medier typisk om Eid ul-Fitr men ikke Eid ul-Adha? Og hvorfor blev angrebet på skadestuen i Odense i slutningen af august 2012 omtalt i mediernes som "Eid uroligheder"? Denne artikel undersøger mediernes dækning af de muslimske højtider Eid ul-Adha og Eid ul-Fitr og karakteriserer tendenserne i nyhedsdækningen i år.

Fejringen af muslimske helligdage afstedkommer hvert år en række historier i de danske medier – historier af forskellig karakter. Denne artikel sætter fokus på mediernes dækning af Eid i 2012 og søger at ridse nogle af de mest toneangivende positioner i debatten op.

Eid ul-Adha er en muslimsk helligdag, som markerer afslutningen på pilgrimsrejsen til Mekka kaldet *Hajj*, der foregår 70 dage efter fastemånedens Ramadan. Helligdagen fejres typisk i 3-4 dage og Ibrahims villighed til at ofre sønnen Ishmael markeres ved at familier traditionelt har slagtet et lam og delt maden med øvrige familiemedlemmer, venner og værdigt trængende. *Eid ul-Adha* faldt i år den 26. oktober – den islamiske kalender er en månekalender, hvorfor datoerne for Ramadan, *Hajj* og *Eid* skifter fra år til år – og blev fejret med filmforevisning, bazar på Nørrebro, arrangementer på asylcentre og naturligvis bøn i landets moskeer.

Eid ul-Fitr er den helligdag, som markerer afslutningen på den årligt tilbagevendende fastemåned, Ramadan. I løbet af Ramadan faster de praktiserende muslimer, der ikke er gravide, syge, børn, har hårdt fysisk arbejde eller er på rejse, fra solopgang til solnedgang. Efter solnedgang bedes en bøn og fasten brydes. Ved Ramadanmånedens afslutning markeres den veloverståede faste med fællesspisning med familie og venner eller i store forsamlinger i sportshaller eller lignende, børnefester med karruseller og leg, oppyntning, gaver osv.

Det er karakteristisk, at *Eid ul-Adha* foregår i mediemæssig stilhed, hvilket også var tilfældet i år. Den eneste omtale jeg har kunnet finde i de trykte medier (*Politiken*, *Berlingske*, *BT*, *Ekstra Bladet*, *Jyllands-Posten*, *Information* og *Kristeligt Dagblad*) har været et debatindlæg i *Kristeligt Dagblad* og *Berlingske* (samme indlæg) af Hamid el Mousti, der forklarer, hvad helligdagen går ud på og hvordan den fejres i Danmark og i muslimske majoritetslande ("*Eid Mubarak*" i *Kristeligt Dagblad*, 25. oktober 2012, "*Eid Mubarak til alle*" i *Berlingske* 26. oktober 2012). Denne sidste af de to *Eid*-helligdage afvikles normalt også mere diskret end den første *Eid*, *Eid ul-Fitr* efter fastemånedens. Dette skyldes flere ting, men det er af afgørende betydning at de begivenheder hvis afslutning de to helligdage markerer, er forskellige. Ramadan er noget, der foregår blandt praktiserende muslimer i Danmark, mens pilgrimsrejsen til Mekka i sagens natur involverer en rejse og en række aktiviteter i Saudi Arabien og derfor ikke berører hverdagen på danske skoler, arbejdspladser og lignende.

I anledning af *Eid ul-Adha* blev der i år vist særforestillinger i planetariet af filmen "*Journey to Mecca: In the Footsteps of the Prophet*", ligesom der blev afholdt en bazar i Nørrebrohallen, "*Eidenhagen*", som med masser af madboder og en hoppeborg især henvendte sig til familier med børn men som også i kraft af boder og informationsmateriale fra Mødrehjælpen, Muslim Aid og andre sociale foreninger og hjælpeorganisationer satte fokus på frivilligt, socialt arbejde i bred forstand. Bag filmforevisningen stod jurist og forfatter Safia Aoude, mens Muslimer i Dialog var hovedinitiativtager til "*Eidenhagen*".

I 2012 faldt *Eid ul-Fitr* lørdag den 18. august. Både lørdag, søndag og mandag blev fastens afslutning fejret men den hellige måned og selve Eid var forud for denne weekend allerede blevet markeret med middag på Christiansborg, på Danmarks Radio og med en særlig serie af radioudsendelser om netop denne højtid.

Herudover blev *Eid* fejret på mere almindelig vis med store fællesspisningsarrangementer som den organisationen Islamisk Trossamfund stod bag i Valbyparken, hvor der foruden fællesbøn også var madboder, forlystelser og andre ting, der lagde op til hygge og fest for store og små. *Kristeligt Dagblads* udsendte medarbejder gav meget sigende sin reportage overskriften: "Eid i Valbyparken: Blandt bøn og Barbie-Balloner" (<http://www.religion.dk/artikel/474976:Ramadan--Eid-i-Valbyparken--Blandt-boen-og-Barbie-balloner>).

Hvad skrev danske aviser om Eid i 2012?

Jeg ser her nærmere på tre begivenheder, der resulterede i særligt meget opmærksomhed: Danmarks Radios aktiviteter (Eid-fest og radioprogram), Nordisk Films opslag med en advarsel om at Eid kunne medføre uro og endelig, det, der i Politiken blev omtalt gentagne gange som "Eid Uroligheder" i Vollsmose (angrebet på skadestuen på Odense Universitetshospital). Alle begivenheder fandt sted i forbindelse med den første Eid, *Eid ul-Fitr*, da der som nævnt ikke var nogen mediedækning af arrangementerne i anledning af *Eid ul-Adha*.

Hvis vi starter med de positive historier, så kan nævnes Eid-festen i DR-byen. Dette nye initiativ blev af de deltagende muslimer og ikke-muslimer opfattet som en længeventet anerkendelse af muslimsk tilstedeværelse og ligeværdighed i Danmark, hvilket blev debatteret på facebook og ytringer i skrevne medier (se eksempelvis Søndergaard, *Kristeligt Dagblad*, 21. august 2012, side 3). I ugen op til Eid-weekenden, satte Danmarks Radio fokus på Eid med et dagligt radioprogram, som ifølge et debatindlæg af direktøren for Danmarks Radios Kulturafdeling, Morten Hesseldahl, havde en bevidst humoristisk vinkel: " I programmet ' Ramadan Radio', der sendes hver dag kl. 9-12, vil værterne Pia Røn og Esben Bjerre Hansen med P3-glimt i øjet sætte spot på den muslimske højtid. Der vil blandt andet blive spurgt til, hvorfor man skal frigive en slave, hvis man kommer til at dyrke sex, mens solen er fremme, ligesom lytterne vil blive klogere på, om mellemøstlig populærmusik har den fjerneste chance på P3. Og hver dag vil man kunne hente ny inspiration til køkkenet med tips og tricks til en klassisk eidmenu." (Hesseldahl, *Politiken*, 10. august 2012, Kultursektionen side 6)

Også programmer på P1, P2 og P4 beskæftigede sig med Ramadan og Eid på forskellig vis men med overvejende fokus på kultur og musik. Kulminationen på Danmarks Radios Eid-dækning var en stor fest i DR-Byen mandag den 20. august med koncerter i koncertsalen og boder med mad og underholdning for børn foran DR-Byen. Hesseldahl forklarede i sit debatindlæg, at Danmarks Radio betragter dækningen af den muslimske højtid som et led i deres public service forpligtelse, og at udvidelsen af dækningen i år skyldes, at Danmarks Radio ønsker at adressere en befolkningsgruppe, som de tidligere har haft vanskeligt ved at få kontakt til:

"Ved at skildre eidfesten er det vores håb, at vi dels kan få sat fokus på en hidtil upåagtet højtid, der ikke desto mindre spiller en stor rolle for flere hundredtusinde danskere og dels komme i kontakt med en gruppe mennesker, som DR traditionelt har haft svært ved at nå med sine programtilbud." (Hesseldahl, *Politiken*, 10. august 2012, Kultursektionen side 6)

Denne argumentation stemmer overens med opfattelsen blandt danske muslimer af, at opmærksomheden rettet mod Eid i 2012 afspejlede det officielle Danmarks anerkendelse af tilstedeværelsen af muslimske minoriteter.

Danmarks Radios aktiviteter i forbindelse med Eid resulterede i heftig debat i landets trykte medier om hvad der ligger i Danmarks Radios særlige public service forpligtelsen samt hvorledes midlerne afsat hertil anvendes. Debatten foregik mellem repræsentanter for det officielle Danmark – som nævnt Danmarks Radios kulturredaktør, men også politikere såsom næstformand i Danmarks Radios bestyrelse, Ole Hyldtoft, der er udpeget af Dansk Folkeparti, der leverede en net sammenligning af Eidfestlighederne med tiljubling af Hitler Jugend (Skærbæk og Andersen, *Politiken*, 10. august 2012, Kultursektionen side 3).

Talsmand for Muslimer i Dialog, Nihad Hodzic, svarede igen ved at pointere, at muslimer er en del af den danske offentlighed, og derfor bør inkluderes i Danmarks Radios aktiviteter og programmer, og samme Hodzic var i øvrigt på banen med kritiske kommentarer i sagen om et opslag i Nordisk Films biograf Palads i København. Sagen drejede sig om, at biografen i anledning af Eid i august havde hængt et opslag op, der advarede biografgængere om, at der i weekenden omkring Eid den 18.-19. august kunne forekomme mere uro end normal i biografen, idet mange unge muslimer bruger helligdagen som anledning til at gå i biografen (Laursen, *Ekstra Bladet*, 20. august 2012, side 4). Opslaget ses herunder. Til dette sagde Hodzic, at han skammede sig over muslimers opførsel, siden biografen anså det nødvendigt at advare mod "muslimers opførsel". Omvendt svarede Kirke- og ligestillingsminister Manu Sareen, at opslagets ordlyd var "fuldstændigt langt ude og i den grad upassende", fordi det var en generaliserende advarsel, der udelod at pointere, at det er et fåtal af muslimer, der kunne tænkes at opføre sig upassende i biografen (*Ekstra Bladet*, 20. august 2012, side 4).

Palads-direktør John Tønnes beklagede ordlyden, men understregede, at den bagvedliggende tanke alene var at gøre gæster opmærksom på, at uro kunne forekomme og at imødegå eventuelle klager. Det er normal praksis i samme biograf, at man indsætter vagter i biografen til at håndtere uro 2-5 gange om året (<http://nyhederne.tv2.dk/article.php/id-53445285%3AAbiograf-advarede-mod-festende-muslimer.html>), og flere sammenlignede i debatindlæg balladen i biografen med lignende tilfælde i forbindelse med konfirmanders fejring af Blå Mandag (<http://ekstrabladet.dk/nationen/article1810651.ece>). En anden københavnsk biograf, Cinemaxx, imødekom problemet på en anden måde, nemlig ved at aflyse de sene forestillinger under Eid (Laursen, *Ekstra Bladet*, 20. august 2012, side 4).

Den sidste af de tre nævnte begivenheder, der fyldte meget i de skrevne medier i dagene efter Eid ul-Fitr i år, var angrebet på skadestuen på Odense Universitetshospital. Mandag den 20. august blev en mand skudt nær det sted i Vollsmose, hvor Eid

blev fejret med tivoli-forlystelser for børn og barnlige sjæle. Skudofferet blev kørt til skadestuen, og senere mandag opsøgte en større gruppe på ca. 70 personer hospitalet og forsøgte at trænge ind i skadestuen til offeret. Politiets efterforskning viste, at der var tale om et sammenstød mellem bander og at begivenheden som sådan ikke havde noget med Eid at gøre, men dette afspejlede sig ikke i den efterfølgende debat. Eksempelvis pointerede tidligere statsminister Lars Løkke Rasmussen, at episoden var uacceptabel, fordi Danmark ikke er en bananrepublik (Hjort, *BT*, 22. august 2012, side 8) – underforstået at der var tale om "ikke-dansk" opførsel, ligesom Socialdemokraten Tine Bramsen udtalte, at personer involveret i angrebet kunne "overveje at rejse hjem" (Bergman, *Fyens Stiftstidende*, 21. august 2012).

Politiken beskrev i en underoverskrift begivenhederne som "eid-uroligheder" (overskrift: "Politiet anholder 35-årig for grov vold i Vollsmose", *Politiken*, 24. august 2012), hvilket på denne ene side er logisk, fordi urolighederne opstod, mens der var Eid-fest i Vollsmose, men på den anden side er en mærkelig sammenblanding af tingene idet skudepisoden og det følgende angreb på skadestuen intet havde med festen at gøre. Det var ikke på grund af Eid eller Islam at den 26-årige blev skudt, men på grund af uoverensstemmelser i det kriminelle miljø i Odense. Til sammenligning kan man inddrage en episode fra Hvidovre i april 2012, hvor en gruppe Bandidos-rockere stormede en børneafdeling: "Rockere lukkede børneafdeling: En gruppe maskerede mænd stormede ind på Hvidovre Hospital hvor top-rockers barn er indlagt", som overskriften i *Ekstra Bladet* lød (Hede og Hjort, *Ekstra Bladet*, 30. april 2012). Dette stormløb med et hospital blev aldrig karakteriseret som ikke-dansk eller fulgt op af opfordringen til nogen om at overveje at rejse hjem.

Eid i Danmarks Radio, Palads og Vollsmose

Debatterne, der blev affødt af de tre begivenheder, Danmarks Radios program og fest, Palads-biografens advarsel om uro og angrebet på skadestuen på Odense Universitets-hospital, havde forskellig karakter. De positive historier i forbindelse med Danmarks Radios initiativer fyldte langt mere i de skrevne medier end Danmarks Radios næstformands kritik af samme. Flere aviser og personer benyttede lejligheden til at fortælle positive historier om, hvor stor glæde initiativerne bragte danske muslimer.

Debatten om opslaget i Palads viste også nye tendenser. Der var enighed blandt debattørerne (heriblandt biografens direktør) om at formuleringen "alle muslimer" var klodset, og at man burde have udeladt så grov en generalisering, men samtidig gik talsmanden for Muslimer i Dialog frem og kritiserede dårlig opførsel blandt unge muslimer og erklærede, at han ikke så det store problem i opslaget. Her altså et eksempel på en differentiering mellem dårlig opførsel og religion og samtidig et opgør med den berøringsangst overfor sociale problemer blandt trosfæller, der har præget udsagn og holdninger blandt muslimske debattører.

Endelig er der debatten om angrebet på skadestuen. Det forekom at være tilfældet, at politikere i højere grad end journalister havde behov for at sammenkoble episoden med national og dansk eller ikke-dansk kultur. Episoden medførte ikke nogen videre

debat blandt muslimske debattører og organisationer. Og hvorfor ikke det? Fordi det intet havde med dem at gøre. Pointen her er, at der måske nok er kultur på spil, når nogen angriber et hospital og smadrer inventar og ambulancer, men at det må karakteriseres som kriminel kultur eller subkultur af den ene eller anden slags, fremfor national eller religiøs kultur.

Sammenfattende kan man sige, at hvor omtalen af Eid i de skriftlige medier tidligere år primært har drejet sig om indholdet af Ramadan og eventuelle negative individuelle eller samfundsmæssige konsekvenser af at faste for børn og voksne, så var der til forskel i år mere fokus på selve fejringen af Eid, hvilket resulterede i flere positive historier. At der stadig bliver skrevet så lidt om Eid ul-Adha, kan være fordi denne fejring ikke berører Danmark og danske borgere i bred forstand. Den udeblivende interesse for Eid ul-Adha siger noget om, at det ikke er religiøse helligdage og fester som sådan, der opfattes som en udfordring i Danmark, og dermed bliver til gode historier i medierne. Derimod er det fortsat når fejringen af helligdage påvirker hverdagen i institutioner, på arbejdspladser, og i forbindelse med fritidsforlystelser, som det er tilfældet med Ramadan og Eid ul-Fitr, at det giver overskrifter og omtale. Og i år blev der i omtalen i høj grad sondret mellem dækning af festligheder og diskussion af god og dårlig opførsel i forbindelse med uroligheder.